

Utredningsuppdrag

”Utvecklingsprogram för personer
med ett brett nätverk i områden som
präglas av utanförskap”

December 2014

**Utredningsuppdrag " Utvecklingsprogram för personer med ett
brett nätverk i områden som präglas av utanförskap"**

December 2014

Dnr: AMN 2014-0366-01.05

Kontaktperson: Rebecka Glaser

Sammanfattning

I budget för 2014 gavs Arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att ”utreda stadens förutsättningar för att genomföra ett utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap”.

Utifrån uppdraget har personer som verkar inom ideella rörelser i områden präglade av utanförskap i Stockholm intervjuats och en del i utredningen har varit att försöka identifiera vilka behov som kan finnas hos lokala aktörer för en ledarskapsutbildning. Ett antal intervjuer har också gjorts med stadens anställda som arbetar för integration i samma områden för att ta del av erfarenheter och kunskap som dessa personer har i frågan.

Som en del av utredningen har ett ledarskapsprogram för immigranter i New York besökts.

Ett tänkbart upplägg för ett utvecklingsprogram har arbetats fram inspirerat både av New Yorks arbete med att stärka integration där ett ledarskapsprogram är en del, samt de behov som identifierats lokalt i Stockholm. Syftet med det tänkta programmet är att stärka demokratisarbetet och stärka människors möjlighet att höras och möjlighet att påverka i staden.

Bakgrund

I stadens budget för 2014 ingick ett uppdrag till Arbetsmarknadsnämnden att ”utreda stadens förutsättningar för att genomföra ett utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap”.

Ett stort antal personer som verkar inom ideella rörelser i områden präglade av utanförskap i Stockholm har intervjuats och en del av utredningen har varit att försöka fastställa vilka behov som kan identifieras hos lokala aktörer för ett utvecklingsprogram av den typ som uppdraget i budget syftar på. Ett antal intervjuer har också gjorts med stadens anställda som arbetar för integration i samma områden för att ta del av erfarenheter och kunskap som dessa personer har i frågan.

Som gott exempel och inspiration har utredningen använt ett ledarskapsprogram i New York, *Coro Immigrant Leadership*

"Utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap"

4 (12)

Program, som bekostas av staden New York. Utbildningen är en del av en integrationsstärkande strategi *Blueprint for Immigrant Integration in New York* som initierades under borgmästare Bloomberg och har fortsatt att drivas under nuvarande borgmästare de Blasio. Denna rapport redogör kort för integrationsstrategins olika delar.

Inom ramen för denna utredning har ett besök till New York genomförts med besök hos utbildningsanordnare, intervju av lärare och f.d. studenter på utbildningen samt den person som skrev *Blueprint for Immigrant Integration in New York*.

Utredningen har konstaterat att mycket skiljer i förutsättningar mellan New York och Stockholm i synen på integration och på immigranter som grupp och för utredningen, i det viktiga avseendet målgrupp för ett eventuellt utvecklingsprogram i Stockholm. Det finns dock mycket att låta sig inspireras av i den utbildning som besökts.

Avgränsningar

Utredningen har valt att i detta sammanhang definiera integration utifrån demokratisynpunkt. Att stärka människors möjligheter att förstå de skyldigheter och rättigheter de har och att skapa möjligheter för dem att påverka och få inflytande har varit en utgångspunkt i arbetet. En samhällsaktiv och medveten medborgare har lättare att etablera sig på arbetsmarknaden och bidra till att stärka demokrati och mänskliga rättigheter vilket prioriteras i fullmäktiges budget för 2015.

Under utredningens gång har många kontakter tagits med pågående initiativ och projekt för att skapa en bild av behov som kan finnas för de personer som arbetar lokalt. Utredningen har dock inte sett som sitt uppdrag att kartlägga det arbete som idag pågår i stadens ytterstadsområden för att stärka integration.

Utredningens frågeställningar

Uppdragets formulering i budget för 2014 pekar på en önskan om en utbildning som ska bidra till utveckling och att den ska vara riktad till personer som arbetar i stadens mer utsatta områden. Utredningen har därför identifierat ett antal frågeställningar som skall besvaras:

1. Vad bör ett utvecklingsprogram innehålla om den ska utgöra ett stöd för människor som arbetar för integration i stadens socialt utsatta områden?
2. Vilka behov finns idag lokalt för personer som arbetar med integration i stadens ytterområden?
3. Kan Coro Immigrant Leadership Program i New York vara en modell att kopiera i Stockholm?
4. Hur kan resultaten av ett utvecklingsprogram bli hållbara?

Resultat av möten med lokala aktörer

Ett antal aktörer som är verksamma i stadens ytterstadsområden och arbetar med integrationsfrämjande verksamheter har bidragit till utredningen i form av möten eller intervju. Aktörer som utredningen har kommit i kontakt med är både från ideell sektor och från stadens olika förvaltningar. Mycket görs idag i staden för att stötta integration och utredningen har inte kunnat kartlägga detta mångsidiga arbete utan har istället samlat in erfarenheter och reflektioner från ett antal nyckelpersoner om vad som skulle kunna komplettera vad som redan pågår. Förhoppningen är att detta ger en bild av det behov som föreligger lokalt av ett utvecklingsprogram och insatser för integrationsaktiva och deras organisationer.

Ett antal synpunkter har återkommit i dessa möten. Utredningen har använt dessa i slutsatsen och hoppas att, om förslaget omsätts i handling, en insats som motsvarar det lokala behovet för att stötta det lokala integrationsarbetet skapas.

Det är värt att nämna att stadens egna verksamheter nämner ett behov av att utveckla sina kunskaper och arbetssätt gällande samverkan mellan olika parter. Stadens egna verksamheter uttrycker också ett behov av samordning inom staden, ett samordnat stöd för samverkan med föreningslivet i stadsdelarna.

Föreningar och ideella krafter uttrycker ett behov av kunskap om stadens organisation för att bättre kunna ”hitta rätt” i staden för att kunna påverka och få inflytande i de frågor man arbetar med så väl som att förstå vilken service staden erbjuder och vilka skyldigheter man själv som förening eller ensam aktör har. Föreningsekonomi och -administration är återkommande synpunkter om behov från ideell sektor. Även frågan om finansieringsstöd togs upp men i avsevärt mindre grad.

Målgruppsanalys

I det utredningsarbete som genomfördes lokalt i Stockholm under 2014 har många personer intervjuats och analysen av målgruppen är att de personer som arbetar med integrationsinsatser lokalt är en mycket heterogen grupp. För att tydliggöra detta ges här några få konkreta exempel hämtade från Rinkeby.

1. En ung man är fotbollsintresserad och startar därför en fotbollsträning med sina kompisar lokalt i Rinkeby på torsdagskvällarna. Träningen är inte organiserad genom någon idrottsförening och det är genom ryktesspridning som människor i närområdet får information om att träningen genomförs. Dessa torsdagsträningar samlar efter en tid stora mängder människor och kommer att utgöra ett trygghetsinslag i miljön och viktig aktivitet för ökat lokalt deltagande, friskvård samt integration. Den unga ledaren för fotbollsträningarna har ett behov av material så som fler fotbollar, fungerande belysning kring fotbollsplanen på kvällstid och liknande. Att belasta den unga mannen med denna administration utan att ge honom stöd och rätt verktyg för att hantera administrationen innebär en risk för ett slut för träningarna på torsdagarna vilket vore en förlust. Med kompetenshöjning och en mentor som kan ge stöd över tid kan hans fotbollsintresse utveckla hans förståelse för sitt eget ledarskap och ge honom kompetenser för arbetslivet.
2. Ett antal personer startar ett initiativ inför valet 2014 att öka valdeltagandet lokalt i Rinkeby. Ett antal unga akademiker, bosatta i Rinkeby arbetar aktivt för att söka upp och prata med boende för att uppmuntra dem att rösta. En ung kvinna arbetar aktivt för att söka upp andra unga kvinnor för att diskutera vikten av att delta i val. En ung man engagerar sig som projektledare för initiativet och arrangerar möjligheten för de som aldrig har röstat tidigare i Sverige att få sällskap till vallokalen, både för att det råder osäkerhet kring hur man gör men också andra utmaningar som barnpassning medan man röstar. Valdeltagandet i Rinkeby ökade för valet 2014 med 5,8 % (Spånga 21 Rinkeby C). Behovet hos denna grupp av lokala ledare var att komma igång i tid, dvs. planering av projektet och planering av kommunikationen var en utmaning. Dessa personer ser långsiktigt på integrations och demokratiarbetet lokalt, de drivs av principiella ideal men är samtidigt i början av en karriär som i de flesta fall leder bort från Rinkeby. En kompetenshöjning

för denna målgrupp skulle kanske kunna möjliggöra ett långsiktigt engagemang lokalt och i bästa fall förhindra att dessa viktiga aktörer avslutar sitt engagemang i Rinkeby.

3. Åtta olika läxläsningssgrupper existerar idag i Rinkeby. De är alla fulltecknade av barn som önskar stöd med sin skolgång. Ingen av de åtta grupperna har någon lokal. I samma område finns Fryshuset, ABF, Rädda Barnen och Röda Korset. Till detta ska läggas stadens egna enheter så som stadsdelsförvaltningen och medborgarvärdar. Det råder ett frustrerande läge för samtliga då alla är överens om vikten av att stötta barn med läxläsning i dessa områden med låga skolresultat men ingen lyckas lösa lokalfrågan. Ett lokalt utvecklingsarbete för att skapa verktyg och arenor för samverkan skulle kanske kunna vara till nytta.
4. Före detta drogmissbrukare och kriminellt belastad ung person som är född och uppvuxen i Rinkeby har engagerat sig för att bidra positivt i Rinkeby. En ingång har varit genom Internationella förbundet (en avknoppad ungdomsdel av Islamiska förbundet i Rinkeby) där denna unga man kan arbeta som ungdomsledare och dela med sig av sina erfarenheter. Denna person skulle kanske genom ett utvecklingsprogram både komma närmare arbetsmarknaden och få verktyg för ett långsiktigt engagemang i Rinkebys utveckling genom att leda andra.
5. Ung kvinna som har arbetat med integrationsprojekt i Malmö, Göteborg och Stockholm arbetar just nu som medborgarvärd. Hon läser en kurs i projektledning på Stockholms Universitet eftersom hon vill driva egna integrationsfrämjande projekt. Denna person har ett brett nätverk av kontakter efter att ha arbetat på fältet under många år och är en viktig representant för staden lokalt. Hon har en helsvensk medelklassbakgrund men är ett viktigt komplement till målgruppen då hennes nätverk, arbete och passion är för en stärkt integration på Järvaområdet.

Erfarenheter från New York

Utredningen har inhämtat erfarenheter från New York som gjort en satsning på ett omfattande utvecklingsprogram för att stödja lokalt integrationsarbete. Under hösten 2014 besöktes New York för att få en tydligare bild av det ledarskapsprogram som utgör en viktig del i

"Utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap"

8 (12)

denna integrationssatsning. En del i studiebesöket utgjordes av ett möte med ansvarig för *Blueprint for Immigrant Integration in New York* – stadens stora integrationsprogram.

Besöket gav en bild av den satsning som staden New York gjorde under borgmästare Michael R. Bloomberg och som kallades One NYC – One Nation. Inom ramen för *A Blueprint for Immigrant Integration* upprättades en handlingsplan med olika delar. Dessa delar var följande: Så skapas en kommunal agenda för integration, Språklig tillgänglighet, Medborgarskap, Civilt engagemang, Ekonomisk utveckling, Polis och Samhälle, Utbildning, Finansiella möjligheter, Bibliotek, Hälsa, Vårddstjänster för familjer och barn samt Offentliga bidrag.

Som en del av denna satsning genomfördes ett antal aktiviteter. Informationsträffar för allmänheten genomfördes lokalt i stadens olika stadsdelar med fokus på de olika etniska minoriteterna som bor i varje område, så kallad Know Your Rights and Responsibilities Forums. Målet med dessa informationsmöten var att upplysa om den service som staden erbjuder och de skyldigheter som förväntas från varje medborgare. Varje forum hade olika teman utifrån vad som bedömdes vara ett behov lokalt, exempel på teman: Utbildning, Hälsa och Friskvård samt Allmän Säkerhet. Man bjöd in till möten genom kontakt med de minoritetsorganisationer som verkar i varje område. Inför varje möte kartlades hur stadsdelen och de boende har interagerat med staden centralt. Man tittade på kommunala böter som utfärdats, klagomål som inkommit etc. för att kunna ge en skraddarsydd information om det hade varit särskilda problem i just det området.

Under dessa möten tog man personlig kontakt med deltagare som var aktiva med frågor och synpunkter. Dessa bjöds in att gå en utbildning – Neighbourhood Leadership Institute. Detta är en utbildning för att ge kunskap om hur staden är uppbyggd och vilken service som staden erbjuder. Deltagare blir diplomerade och agerar som volontära informatörer lokalt efter avslutad utbildning inom sina nätverk. New York City Mayors Office fick genom Neighbourhood Leadership Institute ett brett kontaktnät i alla stadens stadsdelar och minoritetsorganisationer som har använts för effektiv informationsspridning och kommunikation.

Som ett tredje steg skapades Immigrant Civic Leadership Program på Coro New York. Utbildningen är ettårig och deltagare träffas vid 14 tillfällen. Utbildningen är gratis då den finansieras av staden New York och deltagarens arbetsgivare bidrar med deltagarens arbetstid vid utbildningstillfällena. Kursen erbjuds 20 personer varje år. Deltagare ska arbeta för en lokal ideell organisation som arbetar

med någon av New Yorks immigrantgrupper, ha tre års arbetslivserfarenhet och kunna beskriva en ide om ett projekt för att stärka integrationen för deras minoritet.

Under utbildningen får de lära sig om hur man skapar samverkan, utarbeta strategier för att få fram nödvändiga resurser, öva på sitt individuella och kollektiva ledarskap, fördjupad kunskap om hur en kommun är organiserad, driva projekt och mycket mer. Deltagare bygger under kurstiden också nätverk inom staden New York samt inom det stora och inflytelserika alumni-nätverk på 2000 personer som Coro har och deltagare får också varsin mentor.

Deltagarnas projekt varierar i innehåll. Här är några exempel:

- *The People's Walking Tour* - en promenad för att presentera en stadsdel, presenterat av immigranter med fokus på immigrantgruppers lokala historia för människor från andra stadsdelar.
- Skapa ett antal serieböcker på spanska att dela ut i Jackson Heights till nyanlända för att utbilda dem om bedrägerier med syfte att skydda dem från att bli lurade.
- Workshops för att minimera gapet mellan barn till immigranter och deras föräldrar inom den bangladeshiska minoritetsgruppen i Bronx.

Genomgående har deltagare sedan utbildningens startade 2011 varit högutbildade akademiker med en senior position inom en ideell organisation som företräder en etnisk minoritet.

Diskussion av resultat

Idén om ett lokalt utvecklingsprogram stöds bland de personer som idag arbetar med integrationsinsatser på ideell basis som utredningen har haft kontakt med. Vissa synpunkter och reflektioner återkommer hos många som har intervjuats och det gäller samverkanssvårigheter mellan sektorer och också inom sektorer. Stadens interna samverkan, samverkan mellan olika minoritetsföreningar och samverkan mellan olika ideella föreningar och mellan ideell sektor och stadens verksamheter. Utredningen kan konstatera att akademi och näringsliv inte har kunnat identifieras som aktörer i de integrationsverksamheter som utredningen har besökt och att samverkan med dessa sektorer också behöver stärkas.

”Utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap”

10 (12)

Inom både offentlig och ideell sektor har ett flertal uttryck en önskan om att ett eventuellt utvecklingsprogram ska vara långsiktigt för att garantera hållbarheten och därmed öka nyttan lokalt.

Målgruppen som deltar i Coro’s Immigrant Civic Leadership Program bedöms vara icke representativa för de som är engagerade i det ideella arbetet i Stockholms ytterstadsområden och därför är delar av den utbildningen inte överförbara. Trots detta kan vissa delar av utbildningen vara mycket bra att erbjuda som en del av ett utvecklingsprogram i Stockholm, dessa är framför allt projektgenomförandet och mentorerna.

Utredningen noterar att det finns många aktörer i Stockholms ytterstadsområden så som ABF, Rädda Barnen, Fryshuset och liknande. Dessa organisationer stödjer i många fall lokala initiativ men de agerar även själva. Positionering och verksamhet i eget namn är centralt för dessa organisationer och en svårighet att överkomma när man arbetar med lokala ledare för integration. Hur kan lokala ledare/organisationers samverkan förbättras?

Slutsats

Utredningens slutsats utifrån lokala intervjuer och inspiration från ledarskapsprogrammet i New York är att om staden önskar genomföra ett ”utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap” skulle detta kunna innehålla:

En utbildning för enskilda och föreningar som arbetar integrationsfrämjande i socialt utsatta områden. Syftet med denna utbildning skulle vara att stärka demokratiarbetet och ge enskilda personer en möjlighet att arbeta för stadens positiva utveckling genom att stärka deras förutsättningar att leda lokala insatser och kunna påverka i staden. Programmets längd kan diskuteras men kan till exempel pågå under ett års tid med ca två utbildningsdagar i månaden. Utbildningens innehåll skulle främst utgöras av en introduktion till Stockholms stads organisation, politisk organisationers funktionssätt, påverkansvägar inom staden för deltagarna, en kommunikationskurs, en introduktion till föreningsadministration och ekonomi. Under utbildningens skulle ett antal studiebesök genomföras och deltagarna

skulle ges uppdrag i syfte att bygga nätverk inom staden, näringslivet, akademien och ideell sektor i Stockholm. Programmet bör även innehålla moment av ledarskapsutveckling. Som en del av ledarskapsdelen föreslås att deltagare får genomföra ett eget projekt. Projektidé kan eventuellt beskrivas redan i ansökan till programmet och utgöra underlag för antagande. Under genomförandet ska deltagaren ges handledarstöd och projektet bör vara ett integrationsfrämjande projekt i någon av stadens stadsdelar. Deltagarna kommer därigenom att använda staden som ett labb och för att ge dem möjlighet att realisera sina idéer bör vissa medel tillgängliggöras som så kallad såddpeng. Arbetet med att genomföra projekten skulle med fördel kunna kopplas till arbetet inom Open Lab som är stadens samverkansprojekt med Stockholms Universitet, Södertörns Högskola, Karolinska Institutet och Kungliga Tekniska Högskolan för att utveckla innovativa lösningar till de problem som staden och regionen står inför. I detta arbete har staden angett utvecklingsområden på makronivå och ledarskapsutbildningens projekt kan möjligtvis bidra till Open Lab genom sitt microperspektiv. Open Lab kan bidra till utbildningen genom sitt lokalt förankrade perspektiv och kopplingen kan ge möjligheter till ett fördjupat lärande kring innovation och utveckling.

Alla deltagare bör få en mentor som tar ett långsiktigt ansvar för att ge stöd till deltagaren under en treårsperiod. Mentorer ska vara etablerade och ha god erfarenhet av ideellt arbete samt överblick över stadens utmaningar och organisation samt ha ett brett nätverk. För mentorn innebär kontakten en ingång på gräsrotsnivå till stadens integrationsarbete och kan därmed bidra till omvärldsbevakning och ökad trovärdighet.

Om ett pilotprojekt skulle genomföras skulle pilotprojektet kunna omfatta ett genomförande av programmet i två omgångar samt uppföljning och utvärdering av arbetet och dess resultat.

Utvecklingsprogrammet kan hämta inspiration av kurserna *Immigrant Leadership Program* på Coro New York samt *Neighbourhood Leadership Institute* som genomfördes av Office of Immigrant Affairs, City of New York i samarbete med Citizens Committee for New York.

"Utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap"

12 (12)

Utredningens kartläggning lokalt identifierade ett behov av kompetenshöjning inom samverkan mellan sektorer. Detta var inte en del av uppdraget att utreda men ett förslag presenteras även inom detta område.

Utredningen föreslår en utbildning i samverkan där civilsamhället, offentlig sektor, näringslivet och akademien kan mötas och utarbeta en bättre förståelse för varje sektors drivkraft, arbetssätt och begränsningar med syfte är att stärka samarbetet mellan dessa sektorer. Genom att använda staden som ett klassrum och förstå Stockholms dagsaktuella utmaningar kan deltagarna utveckla kunskap om hur de kan bidra till gemensamma lösningar. Varje deltagare är expert på sin sektor och genom att ge varandra stöd och feedback utvecklas en bättre förståelse i gruppen för varje sektor. Utbildningen kan vara en certifierad kurs som genomförs vid ett antal tillfällen under två terminer. Utbildningen behöver vara kostnadsfri för alla deltagare för att underlätta deltagande för ideell sektor och ska mynna ut i projekt som genomförs kollektivt av hela gruppen med staden som labb. Gruppen som deltar behöver vara stor för att få dynamik med bredd på kunskaperna och ska innehålla lika delar deltagare från varje sektor.

En möjlig framtida utbildning kan hämta inspiration från kurserna *Leadership New York* på Coro New York samt *Creating Collaborative Solutions: Innovations in Governance* på Harvard Kennedy School i Boston.

Länklista

Rinkeby Framtidskommitté

<https://www.facebook.com/rinkebyframtidskomite>

Blueprint for Immigrant Integration

<http://www.nyc.gov/html/imm/bii/html/home/home.shtml>

Coro New York

<http://www.coronewyork.org/corony/>

Harvard Kennedy School

<https://exed.hks.harvard.edu/index.aspx>

Open Lab: <http://openlab.se/>